

מדינת ישראל

בתי הדין למשמעת – משרד הבריאות בירושלים

13/12/20

כ"ז כסלו תשפ"א

לכבוד

שר הבריאות מר יולי אדלשטיין

בפני חברי הועדה:

פרופ' יהודה סקורניק - יו"ר, נציג המנהל הכללי

פרופ' אליעזר קיטאי - נציג הסתדרות הרופאים

עו"ד זמירה גולדנר - נציגת היועץ המשפטי לממשלה

הקובל:

המשנה למנהל הכללי משרד הבריאות

ע"י ב"כ עו"ד לילך מהודר ממשרד התובעת הראשית במשרד הבריאות

נגד

הנקבל:

דר' מיכאל זיס מ.ר. 27010

ע"י ב"כ עו"ד ערן אביטל

דרך מנחם בגין 154 תל אביב

דין וחשבון לפי סעיף 44 (א) + (ה) לפקודת הרופאים [נוסח חדש] תשל"ז – 1976

מבוא

ההליכים הפליליים כנגד הנקבל

1. ביום 19.8.14 הוגש כנגד הנקבל ואחרים כתב אישום לבית המשפט המחוזי בבאר שבע בת.פ. 28516-08-14, בו יוחסו לנקבל ביחד עם אחרים, מספר עבירות של קשירת קשר לביצוע עוון, מספר עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, מספר עבירות עושק, מספר עבירות של סחר באיברים ותיווך סחר באיברים או ניסיון לעבירות אלה, עבירה של הלבנת הון, פעולה ברכוש אסור, מספר עבירות של שימוש במסמך מזויף, עבירה של הדחה בחקירה וניהול חשבונות כוזבים. במסגרת הסדר טיעון, הודה הנקבל והורשע בכתב האישום ביום 17.11.15.

2. בתאריך 17.11.16, במהלך התקופה בה המתין הנקבל לשמיעת הטיעונים לעונש הוגש כנגד הנקבל ואחרים, כתב אישום נוסף לבית משפט השלום בפתח תקוה בגין עבירות דומות במסגרת ת.פ. 40524-11-16.
3. לבקשת הנקבל, צורף ת.פ. 40524-11-16 של בית משפט השלום בפתח תקוה, לתיק המתנהל בבית המשפט המחוזי בבאר שבע (להלן "התיק המצורף" ו"התיק העיקרי" – בהתאמה).
4. בתאריך 23.5.17 הודה הנקבל בעובדות כתב האישום המתוקן בתיק המצורף. בתיק זה לא הוצג הסדר טיעון.
5. בתאריך 13.2.18 נגזר דינו של הנקבל בשני התיקים יחד כמפורט להלן:
 - א. מאסר בפועל למשך 5 שנים מיום מעצרו 25.6.16, בניכוי ימי מעצר נוספים.
 - ב. מאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים למשך 3 שנים מיום שחרורו, שלא יעבור עבירה נוספת בה הורשע.
 - ג. פיצוי למתלוננים בתיק העיקרי בסכום של 300,000 ₪.
 - ד. פיצוי למתלוננים בתיק המצורף בסכום של 90,000 ₪.
 - ה. חילוט סכום של 100,000 ₪ לטובת קרן החילוט.
6. בתאריך 8.7.20 שוחרר הנקבל ממאסר לאחר ריצוי תקופת מאסר של כ-4 שנים.

ההליך המשמעתי כנגד הנקבל

7. בתאריך 8.11.15 הותלה רשימו של הנקבל לעסוק ברפואה לתקופה של ששה חודשים ע"י מנכ"ל משרד הבריאות מר משה בר-סימן-טוב, לפי סעיף 44א לפקודת הרופאים [נוסח חדש] תשל"ז-1976 (להלן "הפקודה").
8. בתאריך 21.12.15 הוגש כתב קובלנה כנגד הנקבל.
9. בתאריך 13.6.16 הוארכה תקופת התליית הרישיון של הנקבל לעסוק ברפואה עד לסיום ההליך המשמעתי נגדו, ע"י פרופ' ארנון אפק המשנה למנכ"ל משרד הבריאות, לפי סעיף 44ב לפקודה.
10. בתאריך 4.3.18, לאחר הרשעתו בשני התיקים, הוגשה כנגד הנקבל קובלנה מתוקנת.
11. בקובלנה המתוקנת פורטו העבירות בהן הורשע הנקבל בבית המשפט המחוזי בבאר שבע, לאחר צירוף התיקים וגזר הדין שניתן בעניינו. לכתב הקובלנה המתוקן צורפו נספחים א'-ה' – ובהתאמה - כתב אישום בתיק העיקרי, הודאת הנקבל והרשעתו, כתב אישום שצורף, הודאתו של הנקבל בכתב האישום המצורף וגזר הדין שהושת על הנקבל.
12. כתב הקובלנה המתוקן מייחס לנקבל עבירות של התנהגות שאינה הולמת רופא מורשה כאמור בסעיף 41(1) לפקודה והרשעה בעבירות פליליות כאמור בסעיף 41(5) לפקודה.
13. בתאריך 2.8.20 התקיים בפנינו הדיון בעניינו של הנקבל, הנקבל הודה בעובדות כתב הקובלנה ומשכך, מצאנו אותו אשם בעבירות של הרשעה בעבירות פליליות והתנהגות שאינה הולמת רופא מורשה, כאמור בסעיפים 41(1) ו-41(5) לפקודה.
14. במועד זה נשמעו בפנינו טיעוני ב"כ הצדדים והנקבל בעצמו לגבי אמצעי המשמעת ההולמים את העבירות בהן הודה. טיעוני הצדדים יובאו להלן בתמצית.

15. לנקבל היה תפקיד מרכזי ופעיל ברשת מאורגנת ושיטתית. כל אחד מהנאשמים בכתב האישום היה אחראי על תחום מסוים, תפקידו של הנקבל היה לבחון מבחינה רפואית את ההתאמה של תורם האיבר לנתרם, על ידי הנחיית התורמים לבצע בדיקות במוסדות רפואיים בארץ והצגת מצג כוזב על קרבת משפחה בין התורם למושתל על ידי מסמכים מזויפים, שהועברו לבתי החולים בחו"ל שבהם בוצעה ההשתלה, למרות שבפועל לא הייתה כל קרבה משפחתית. המסמכים המזויפים הוצגו על ידי הנקבל בפני עורכי הדין ונוטריונים כדי שיתורגמו לשפה הטורקית, לצורך שכנוע הועדות הרפואיות בבתי החולים בטורקיה בתקינות המועמדים והקשר המשפחתי ביניהם.
16. מתיאור העבירות בשני כתבי האישום עולה תמונה קשה של ניצול מצוקה כלכלית של התורמים, שרובם ככולם היו שקועים בחובות, וניצול מצוקה אישית ורגשית של הנתרמים שהיו מוכנים לשלם כל מחיר כדי להציל את עצמם. שותפיו לעבירה של הנקבל אף הפעילו לחצים ואיומים על תורמים שחזרו בהם מכוונתם לתרום את כליותם.
17. הניתוחים הותירו את התורמים עם נכות. הניתוחים בוצעו ללא פיקוח רפואי על המושתלים או התורמים לאחר ביצוע ההשתלה, וחלקם אף סבלו מסיבוכים וכאבים, מבלי שהיתה להם כתובת לפנות אליה.
18. העבירות המתוארות בכתב האישום המצורף בוצעו בתקופה שבין הודאתו של הנקבל בכתב האישום בתיק העיקרי לבין המועד שנקבע לטיעונים לעונש, באותה תקופה שהה במעצר בית ורישיונו לעסוק ברפואה הותלה על ידי מנכ"ל משרד הבריאות.
19. לנקבל הרשעה קודמת בעבירה של סיוע לזיוף שטר כסף בגינה אף עמד לדין משמעותי בשנת 2007 ורישיונו הותלה לתקופה של 6 חודשים.
20. ב"כ הנקבל הפנתה לדברי בית המשפט הנכבד, כב' השופטת גילת שלו, בגזר הדין :-
 - א. לעניין ריבוי העבירות (בעמ' 385) :- **"הנקבל הורשע בשני התיקים שצורפו, ב-17 עבירות של קשירת קשר לביצוע עוון, 10 עבירות של סחר באיברים ותיווך לסחר, 17 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות, 16 עבירות של עושה, 7 עבירות של שימוש במסמך מזויף, 3 עבירות של הלבנת הון, עבירת הדחה בחקירה, עבירת עשיית פעולה ברכוש אסור ועבירת ניהול ספרי חשבונות כוזבים"**.
 - ב. לגבי השימוש בתוארו ומומחיותו הרפואית – (בעמוד 386 משורה 16 ואילך) :
"הנקבל העניק ארשת מקצועית לתרומות הבלתי חוקיות, בחן את התאמת התורמים תוך הפנייתם לבדיקות רפואיות, בחן הצלבה אפשרית בין תורמים לבין נתרמים, עמד בקשר עם הנתרמים ועם חלק מהתורמים, ופעל לתרגום מסמכים מזויפים בידי נוטריון כדי להציג מצב כוזב לבית חולים בחו"ל, כאילו יש קרבה משפחתית מדרגה ראשונה בין התורם לבין הנתרם". בעמ' 412 :- **"הניצול הציני שניצל הנאשם 3 (הנקבל) את הכשרתו ותוארו כרופא לצורך הענקת ארשת מקצועית למעשים, כאשר בפועל בחלק מהמקרים הוא התעלם מבעיות רפואיות של התורמים או הנתרמים, שהתגלו רק בבית החולים בטורקיה"**.
 - ג. לגבי מעורבותו של הנקבל – בחלק ניכר מהאישומים הנקבל איתר והעסיק אדם מטעמו ששימש כמתורגמן ואיש קשר בבית חולים בתורכיה, המתורגמן ליווה את התורמים והמושתלים והדריך אותם בהופעתם בפני הוועדות. בעמוד 422 שורות 28 עד 32 לגזר הדין :- **"אין ספק כי החלק המרכזי ביותר בשתי הפרשיות הוא חלקו של הנאשם 3, שכן מדובר ברופא שעשה שימוש בשמו, בתארו, בקשריו ובכישוריו הרפואיים לשם הגשמת העבירות, זאת גם לאחר שהושעה מעיסוק ברפואה. הוא פעל בעיקר מול החולים בפן הכספי והבריאותי, נעזר בשותפיו לצורך איתור התורמים ושליחתם לבדיקות, ופעל לאיתור התאמה בין תורם לבין נתרם ושליחת מלווה מטעמו לניתוח שהתבצע בחו"ל"**. ובעמוד 423 לגבי הנקבל - **"בנוסף, פעל הנאשם 3**

- לזיוף מסמכים רשמיים של מדינת ישראל ולאישורם אצל נוטריון או בבית משפט, כדי להציג מצב כאילו יש קשר משפחתי בין התורם לבין הנתרם, זאת בכוונה להונות את הרשויות בתורכיה כדי שיאשרו את ביצעו הניתוחים, ובאחד המקרים אפילו הרהיב עוז וזייף מסמך הנחזה להיות הפנייה של רופאה נפרולוגית, לצורך קבלת מידע רפואי מבית החולים על מושתל.
- ד. לגבי סיכויי השיקום של הנקבל – קביעת בית המשפט הנכבד לגבי גורמי הסיכון להישנות העבירות, בהסתמך על המלצת שירות המבחן – עמ' 411 ואילך לגזר הדין: "שירות המבחן סקר את גורמי הסיכון להישנות עבירות דומות, ובהם קשריו של הנאשם 3 עם גורמים שוליים וניסיונו לטשטוש בעיות בתחום זה, הנאשם ניהל לאורך שנים אורח חיים שולי ועברייני בו בולטים עיוותי חשיבה, היעדר הכרה בחומרת מעשיו וניצול מעמדו כרופא..." היעדר אמפתיה לנפגעים, דפוסי מרמה ורצון להשגת רווח כספי, וקשייו גם כיום להכיר בחומרת מעשיו תוך שימוש מוגבר במנגנוני הגנה של רציונליזציה וטשטוש. בשקלול כל האמור, סבר שירות המבחן כי מדובר באדם בעל גורמי סיכון מתמשכים, ועל כן לא בא בהמלצה טיפולית והמליץ לכבד את הסדר הטיעון בעניינו".
- ה. הנזק שנגרם ממעשי הנקבל ושותפיו לעבירה – בצד הנזק הגופני לתורמים, נגרם נזק למדינת ישראל ולמעמדה בזירה הבין לאומי, "בשל מעורבות אזוריה בסחר בלתי חוקי באיברים ובשל השימוש במסמכים מזויפים, מסמכים שנחזו למסמכים רשמיים ומאושרים של מדינת ישראל בפני הגורמים הרפואיים בתורכיה, כל זה בעבור בצע כסף וללא אכפתיות או אמפתיה למצב התורמים והנתרמים, תוך גריפת סכומי עתק".
- ו. באשר לחומרת העבירות המיוחסות לנקבל – הפנתה ב"כ הקובל לעמוד 418 שורות 8-9 לגזר הדין: "העבירות בהן הורשעו הנאשמים הן עבירות חמורות ובעיקר השילוב הקשה והבלתי מוסרי שבין העבירות של סחר ותיווך לסחר באיברים, לבין עבירות העושה והמרמה". ובעמ' 419 - "שאט הנפש שיש להביע נוכח התופעה המכוערת של סחר באיברים הובע באופן מדויק ונוקב בדברי ההסבר להצעת חוק איסור סחר באיברים התשס"ב-2001: "...מי שמוכר איבר מגופו, עושה כן מכוחה של מצוקה כלכלית קשה. חברה המאפשרת את הברירה הזו, בין עוני או מצוקה אחרת לבין מכירת חלקי גוף מתעלמת מכך שזו לעולם אינה באמת בחירה חופשית איננה חברה נאורה".
21. לדברי ב"כ הקובל אין תקדימים להליכים דומים שהתנהלו בפני ועדות המשמעת למעט רופא אחד שעניינו טרם הסתיים. יחד עם זאת הפנתה התובעת לעקרונות הכלליים של ההליך המשמעתי והצורך בנקיטת אמצעי משמעת הולמים לשמירה על כבוד המקצוע והרתעת הרבים. (ע"א 50/91 ד"ר אדגר סבין נ' שר הבריאות פ"ד מז(1) 27, עש"מ 1928/00 מ"י נ' עמוס ברוכין פ"ד נד(3) 694, ע"א 10979/04 ד"ר ליביו לאור נ' שר הבריאות פ"ד נט(6) 357, עש"מ 5282/98 מ"י נ' תמר כתב).

טיעוני ב"כ הנקבל

22. ב"כ הנקבל לא חלק על חומרת המעשים בהם הודה הנקבל. עיקר טיעונו הופנה לגבי סיכויי השיקום של הנקבל והפרכת טענת ב"כ הקובל לפיה קיים חשש להישנות המעשים ותפיסת הנקבל כרציוניסטר, לאור הסתבכויותיו החוזרות ונשנות, חלק מהן בזמן שהיה במעצר בית ובהמתנה לסיום משפטו בתיק העיקרי.
23. עו"ד אביטל הדגיש בפנינו כי תקופת המאסר הארוכה נוצלה על ידי הנקבל לחשבון נפש והפנמת חומרת מעשיו ושינוי באורח חייו ובתפיסתו. הנקבל היה אסיר למופת, השתתף ב-4 קבוצות טיפוליות, זכה להערכת מטפלי ולא הסתבך בעבירות משמעת או התנהגות במהלך מאסרו.
24. את הסתבכויות הנוספת של הנקבל במסגרת כתב האישום שצורף הסביר ב"כ הנקבל כי באותה תקופה היה הנקבל נתון בעיצומו של משבר אישי קשה, רשיונו הותלה, אשתו

- ובתו התנכרו לו על רקע המעשים שיוחסו לו בכתב האישום בתיק העיקרי, הוא נותר בודד ללא תמיכת קרובי משפחה וחברים.
25. פרק הזמן הממושך של ההליך המשפטי ו-4 שנות המאסר שהוטלו עליו, המחיר ששילם בחייו האישיים ובאובדן חרותו, שינו אותו לחלוטין. כל גורמי הטיפול בכלא המליצו על שחרורו בפני ועדת השחרורים, שקיבלה את ההמלצות והורתה על שחרור מוקדם.
26. המעשים המיוחסים לו בכתבי האישום לא נעשו במסגרת תפקידו כרופא מטפל אלא כמתווך בין באמצעותו ובין באמצעות אחר. היותו רופא נתן נופך מקצועי להתקשרות אולם עיקר תפקידו היה בתיווך.
27. עו"ד אביטל הבהיר כי הנקבל שוחרר ממאסרו זמן קצר לפני הדיון שהתקיים בפני הועדה ומשום כך אין לו כרגע מקום עבודה מסודר. יחד עם זאת, לאור ניסיונו ומקצועיותו, הוא יכול להמשיך ולעבוד במקצועו ולתרום לרווחת המטופלים.
28. עד להסתבכותו הנוכחית עברו הרפואי של הנקבל היה ללא כל הסתבכות וללא כל תלונה ממטופליו, בעבודתו בבתי החולים השונים. מתהליך שיקומו בכלא ניתן ללמוד גם על סיכויי השיקום המקצועי שלו, והשינוי שעבר מקרין על שני התחומים האלה ומאין כל חשש להישנות המעשים.
29. הנקבל בן 65, חולה במחלות כרוניות קשות, הוא מנסה לשקם היום את קשריו עם אשתו ובתו. במסגרת גזר הדין הוטל עליו פיצוי של 350,000 ₪ לתורמי הכליה, מתוכם שילם כבר 250,000 במאמץ רב ולמרות שאין לו כל מקורות הכנסה. לנקבל אין מקצוע אחר, או אפשרות לעסוק במקצוע אחר. לאור דברים אלה ביקש ב"כ הנקבל להסתפק בתקופת התליית רישיון קצרה שתתווסף לתקופה של חמש שנים בה הושעה מעיסוקו. בדרך זו תתאפשר חזרתו לאורח החיים הנורמטיבי בו בחר.
30. **הנקבל בדבריו לועדה** תיאר את מסלול חייו: עבד כרופא למעלה מ-40 שנה, מגיל 24. למד רפואה ועסק ברפואה באוקראינה, שם נולד. בגיל 40 עלה ארצה, התמחה בכירורגיה בבית חולים "אסף הרופא" ועבד שם 15 שנים. לאחר מכן עבד בבית חולים מעייני הישועה כשנתיים ולאחר מכן במדיקל סנטר בהרצליה כרופא אחראי על 4 מחלקות כירורגיה. את העבירות המתוארות בכתב האישום ביצע במקביל לעבודתו במדיקל סנטר.
31. הנקבל תיאר בפנינו את אהבתו למקצוע הרפואה ואת מרכזיות המקצוע כיעוד בחייו. לדבריו אינו יכול לתאר את חייו אם לא יוכל לעסוק ברפואה. במסגרת עיסוקו ברפואה הקדיש שעות רבות למטופליו, התנדב כרופא תורן 15-17 תורניות מידי חודש, הרבה מעבר לזמן המצופה ממנו, וזכה להוקרת הממונים עליו.
32. עד גיל 53 שירת כרופא צבאי במילואים, במלחמות ובפיגועים, בעזה ובעוטף עזה, ותמיד במסירות מלאה.
33. הנקבל הצהיר בפנינו כי הוא מתבייש מאוד במעשיו, ומתבייש מאוד גם בפני בתו ואשתו. הנקבל הודה שהעבירות שעבר חמורות מאוד ולדבריו נטל את מלוא האחריות למעשיו. תסקיר שירות המבחן שנערך ב-2016, אינו משקף את מצבו היום, ועל התהליך שעבר אפשר ללמוד מחוות הדעת המקצועיות שקיבל ממטופליו בבית הסוהר. התליית רישיונו היום - משמעותה מחיקת חייו.
34. הנקבל ביקש להחזיר לו את רישיונו בהקדם ולהסתפק בתקופת ההתליה "גם המדינה, גם הציבור וגם אתם, אני בטוח, רוצים לתת לי להשתקם. הדרך להשתקם זו דרך אחת, רק דרך העבודה. אני בטוח שאתם לא רוצים לראות רופא מנקה רחוב בעיר". והבטיח "אני הבנתי, אני לא מסוכן לציבור. אני בחיים לא אחזור לזה, אני לא אעמוד פה..." "אתם לא תצטערו על זה בחיים... תאמינו לי".

35. בתגובה לבקשתו נשאל הנקבל על ידי חברי הועדה כיצד, כרופא, העמיד בסיכון 17 מטופלים (תורמים) והשיב: **"אני הבאתי לבית המשפט מאמרים מכל העולם, מכל מדיקל סנטר בעולם: במיאמי, (לא ברור), בבילינסון, מהעולם, שתרומת כליה לא משפיעה על בריאות של בן אדם, לא משפיעה על איכות החיים של בן אדם, לא משפיעה על אורח החיים של בן אדם"**.

דין והמלצה

36. הנקבל שבפנינו הורשע בשני כתבי אישום בעבירות כדלקמן: -
 א. 17 עבירות של קשירת קשר לביצוע עוון – עבירות לפי סעיף 499(א)(2) לחוק העונשין התשל"ז-1977 (להלן "החוק").
 ב. 10 עבירות של סחר באיברים ותיווך לסחר באיברים – עבירות לפי סעיפים 36(א)(1), 36(א)(2) ו- 36(א)(3) לחוק השתלת איברים תשס"ח-2008 (להלן "חוק השתלת איברים"), יחד עם סעיף 29 לחוק.
 ג. 8 עבירות של ניסיון לסחר באיברים ותיווך לסחר באיברים – עבירות לפי סעיפים 36(א)(1), 36(א)(2) ו- 36(א)(3) לחוק השתלת איברים ביחד עם סעיפים 29 ו-25 לחוק.
 ד. 17 עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות – עבירות לפי סעיף 415 סיפא לחוק.
 ה. 16 עבירות של עושק – עבירות לפי סעיף 431(1) לחוק.
 ו. 7 עבירות של שימוש במסמך מזויף – עבירות לפי סעיף 420 לחוק (3) מהן בנסיבות מחמירות).
 ז. 4 עבירות של זיוף בנסיבות מחמירות – עבירות לפי סעיף 418 סיפא לחוק.
 ח. עבירה של הדחה בחקירה לפי סעיף 245(א) לחוק.
 ט. 3 עבירות של הלבנת הון – עבירות לפי סעיף 3(ב) לחוק איסור הלבנת הון, התש"ס - 2000 (להלן "חוק איסור הלבנת הון").
 י. עבירה של הלבנת הון – עבירה לפי סעיף 3(א) לחוק איסור הלבנת הון.
 יא. עבירה של עשיית פעולה ברכוש אסור – לפי סעיפים 4 לחוק איסור הלבנת הון.
 יב. עבירה של ניהול ספרי חשבונות כוזבים – לפי סעיף 22(4) לפקודת מס הכנסה [נוסח חדש] תשכ"א-1961.

37. העבירות על חוק איסור הלבנת הון וניהול ספרי חשבונות כוזבים יוחסו לנקבל בכתב האישום העיקרי בלבד בהיקף של כ-2 מיליון ₪. עבירות אלה מתייחסות לסכומי הכסף הגדולים שהנקבל קיבל, שילם והעביר לחו"ל - ולמאמציו של הנקבל להסתיר קבלת הכספים ולהסוותם.

38. בכתב האישום בתיק העיקרי - הנקבל, ביחד עם אחרים, פעל במסגרת רשת מאורגנת, מסודרת ושיטתית, שלכל אחד מהם היה תפקיד מוגדר. תפקידו של הנקבל, כרופא, היה להעניק ארשת מקצועית לתרומות האיברים הבלתי חוקיות, בחינת התאמתם של התורמים, הפנייתם לבדיקות רפואיות, בחינת הצלבה אפשרית בין תורמים לנתרמים, הנקבל עמד בקשר עם הנתרמים ועם חלק מהתורמים. הנקבל אף פעל לתרגום מסמכים מזויפים, חלקם נחזים להיות מסמכים רשמיים של מדינת ישראל על ידי פניה לנוטריונים, כדי להציג מצג כוזב לבתי החולים בחו"ל, לפיו יש קרבה משפחתית מדרגה ראשונה בין התורם לנתרם.

39. ברוב האישומים בכתב האישום בתיק העיקרי הורשע הנקבל ביחד עם אחרים גם בעבירת העושק לאור ניצול מצוקתם הכלכלית של התורמים, רובם ככולם שקועים בחובות של מאות אלפי שקלים, וניצול מצוקתם של הנתרמים, כדי לקבל דמי תיווך עבור השתלת הכליה. עבירות של קבלת דבר במרמה בנסיבות מחמירות יוחסו לנקבל ולאחרים לאור קבלת תמורה כספית עבור תיווךם בהשתלות, ובשים לב לתחכום, תכנון, היקף הנזק שנגרם או עלול להגרם לתורמים, לזיוף המסמכים וכן לכך שלעבירות המרמה נלוו עבירות נוספות.

40. מכתב האישום בתיק העיקרי עולה מעורבות עמוקה ודומיננטית של הנקבל בפגישותיו עם התורמים, בהנחיותיו לגבי הבדיקות הרפואיות הנדרשות, בתשלומים לתורמים, בתיאום

הטיסות, בתיאום מול המלווים, בתיאומים מול בתי החולים ובהנחייתו לתורמים לגבי הצגתם כקרובי משפחה של הנתרמים, בזיוף המסמכים ובאישורם בכזב בפני נוטריונים.

41. מכתב האישום בתיק העיקרי עולה כי הנקבל לא הסביר לתורמים אודות הניתוח של קצירת הכליה, הסיכונים הכרוכים בו והשלכותיו על בריאותם. הנקבל אף לא ניהל מעקב רפואי ולא הפנה את התורמים למעקב רפואי הולם לאחר הניתוח ועם שובם ארצה. התורמים חזרו ארצה ללא ליווי רפואי מתאים. בחלק מהמקרים סבלו התורמים מכאבים וחולשה אך הנקבל והאחרים לא פעלו להבאתו לטיפול רפואי או להשגחה רפואית מתאימה. (ר' בעניין זה אישום ראשון, אישום שביעי, לכתב האישום בתיק העיקרי).

42. בחלק מהמקרים התגלתה בעיה רפואית אצל התורמים והנתרמים בבית החולים שבו אמור היה להתקיים הניתוח וזאת מבלי שהנקבל טרח לברר לעומק את מצבם הרפואי בטרם שלח אותם לניתוח (אישום שביעי, אישום שנים עשר בכתב האישום העיקרי, אישום חמישי, אישום שישי בכתב האישום המצורף).

43. בכתב האישום בתיק המצורף בוצעו העבירות המיוחסות לנקבל בעת שרישיונו הותלה והוא שהה במעצר בית בשל כתב האישום בתיק העיקרי. כאן פעל הנקבל ב"הרכב שונה" ביחד עם אחר, הנאשם מס' 4 בכתב האישום העיקרי ושותפו לעבירה קודמת בה הורשע בסיוע לזיוף שטר כסף בשנת 2005.

44. מעובדות כתב האישום בתיק המצורף עולה כי הנקבל פעל כ"ראש הרשת". הנקבל גילה מעורבות, יוזמה ודומיננטיות באיתור החולים הזקוקים להשתלת כליה, והציע להם לקבל כליה מתורם חי תמורת תשלום כספי. הנקבל הוא שניהל את המו"מ הכספי מול החולים ולאחר קבלת התשלום מהחולה שילם לתורמים באמצעות שותפו (הנאשם 4) ושילם לנאשם 4 עבור גיוס של כל תורם. בהמשך פעל הנקבל לביצוע ההשתלה הבלתי חוקית על ידי בדיקת המסמכים הרפואיים של החולים והתורמים ולקיומה של התאמה רפואית ביניהם. הנקבל דאג לזיוף ותרגום המסמכים הרפואיים, לרבות מסמכים הנחזים להיות מסמכים רשמיים של מדינת ישראל וקבלת אישור אפוסטיל לגביהם, וזאת כדי ליצור מצג שווא בפני בית החולים בטורקיה לפיו קיימת קרבה משפחתית בין התורם לנתרם.

45. הנקבל הוא שרכש את כרטיסי הטיסה ותיאם את הניתוח מול בתי החולים בטורקיה. הנקבל איתר את המלווים שליוו את התורם והחולה, הפגישם עם החולה והתורם בשדה התעופה. המלווה שילם לתורמים מכסף שהעביר לו הנקבל, המלווה פעל על פי הנחיותיו של הנקבל, והעביר את הנחיותיו לחולה ולתורם להתחזותם כקרובי משפחה לפני הופעתם בפני ועדה מטעם בית החולים בנוסף לתפקידו כמתורגמן.

46. כמו בכתב האישום בתיק העיקרי, גם בכתב האישום המצורף הנקבל והאחרים לא דאגו לטיפול ומעקב רפואי לתורמים, לא הנחו אותם כיצד לשמור על בריאותם וסיכנו את בריאותם, חלקם סבל מכאבים אחרי הניתוח מבלי שיכלו לקבל סיוע רפואי (אישום ראשון, אישום שני, אישום שמיני לכתב האישום המצורף).

47. בגזר דין מפורט עמדה כב' השופטת שלו על חומרת המעשים המיוחסים לנקבל :-

א. ריבוי המעשים ואופיים – שני כתבי האישום מהווים כל אחד התארגנות עבריינית שונה עם שותפים אחרים שבוצעו בפרקי זמן אחרים, כאשר ההתרחשויות בכתב האישום המצורף אירעו לאחר הגשת כתב האישום העיקרי ובעת שהנקבל מנהל את משפטו ומשוחרר בערובה. כל אחד מכתבי האישום מגולל מסכת עבריינית אחת שבוצעה תוך התארגנות של מספר עבריינים בפרק זמן של מספר שנים בשיטה דומה ומתוך מניע דומה. בכל אחד מהאישומים עסקין בקורבנות אחרים שמצוקתם נוצלה, אשר לחלקם נגרמה פגיעה פיזית ממשית בגופם.

הנקבל הורשע בשני כתבי האישום יחד ב- 10 עבירות של סחר באיברים, בהן נקצרה כליה מגופו של תורם והושתלה בחולה. וב- 7 עבירות של ניסיון לסחר באיברים בהם הניתוח לא הושלם, אף שכל המעורבים היו בחו"ל וזאת מסיבות שאינן קשורות בנקבל או בשותפיו.

ב. הערך המוגן בגדרי חוק השתלת איברים – הערכים המוגנים בגדרי חוק השתלת איברים הם הערכים של קדושת החיים, ההגנה על שלמות גופו, נפשו וכבודו של האדם וכן ההגנה על המוסר והצורך להגן על החלש, שמא בשל מצוקה כלכלית, יתפתה למכור

איברים מגופו ולהטיל בעצמו מום, עבור מי שידו משגת לשלם עבורם. הערך המוגן בעבירות המרמה והעושה הם ההגנה על חופש הרצון, חופש הבחירה וחפש הפעולה של האדם, הגנה על קניינו של אדם ועל תחושת הבטחון שלו, ההגנה על החלש בחברה, מפני ניצולו על ידי החזק. בענייננו הנזק שנגרם ל"תורמי" הכליה הוא נזק גופני ממשי, איבר שהוצא מגופם לטובת אדם אחר, בעל ממון, תוך ניצול מצוקתם הכלכלית ברגל גסה, מבלי שנמסר להם מידע רפואי אובייקטיבי לגבי הסכנות וההשלכות של הוצאת כליה.

בית המשפט הנכבד הפנה לדברי ההסבר להצעת חוק השתלת איברים – מטרת החוק היא לסכל את התופעה של סחר באיברים שהתפתחה בישראל "תוך ניצול מצוקתם הכלכלית והבריאותית של תורמים ונתרמים" (ה"ח הממשלה 68, עמ' 26, 24.11.2003).

ג. ניצול לרעה של קורבנות העבירות – חולשתם הכלכלית והנפשית של התורמים, אשר כולם נבחרו בקפידה כיוון שכולם, בשל מצבם הכלכלי הקשה הציעו את כליותם למכירה כמעשה ייאוש. מנגד מצוקתם של הנתרמים שעמדו בפני ברירה לשלם סכומי עתק להצלת חייהם תוך הפרת החוק.

ד. הנזק שנגרם מביצוע העבירות – במסגרת העבירות שיוחסו לנקבל נקצרו כליותיהם של 10 אנשים, מעבר לאובדן איבר שאותו אין להשיב ושחסרונו עלול בעתיד לסכן את חייהם, די בפגיעה הגופנית הכרוכה בנייתוח, ובתופעות הלוואי שהתגלו בחלק מהתורמים מבלי שניתן להם מענה רפואי על ידי הנקבל.

ה. התכנון שקדם לעבירות – העבירות בוצעו בתכנון מדוקדק ושיטתי, תוך התארגנות של מספר עבריינים וחלוקת תפקידים ביניהם, תוך תכנון רב, זיוף מסמכים והונאת הרשויות בארץ ובחו"ל על מנת להגשים את התוכנית הפלילית.

ו. חלקו של הנקבל בביצוע העבירות – "החלק המרכזי ביותר בשני כתבי האישום הוא חלקו של הנקבל... המדובר ברופא, שעשה שימוש בשמו, בתוארו, בקשריו ובכישוריו הרפואיים לשם הגשמת העבירות, זאת גם לאחר שהושעה מעיסוק ברפואה. הוא פעל בעיקר מול החולים, בפן הכספי והבריאותי, נעזר בשותפיו לצורך איתור תורמים ושליחתם לבדיקות, ופעל לאיתור התאמה בין תורם לנתרם ולשליחת מלווה מטעמו לניתוח שהתבצע בחו"ל. בנוסף פעל לזיוף מסמכים רשמיים של מדינת ישראל ולאישורים אצל נוטריון או בבית המשפט לצורך הצגת מצג שווא בדבר קשר משפחתי בין התורם לנתרם, זאת בכוונה להונות את הרשויות בטורקיה כדי שיאשרו את ביצוע הניתוח". (עמ' 422 לגזר הדין משורה 28 ואילך)

ז. מעורבותו הפלילית של הנקבל עם אחד משותפיו לעבירה (ביטון) החלה כבר בשנת 2005 או לפני כן, מעורבות שנמשכה גם בכתב האישום בתיק העיקרי (נאשם 4) כמו גם בכתב האישום בתיק המצורף (נאשם 2).

ח. עמדת שירות המבחן בתסקיר מיום 31.1.16 שהוגש לגבי הנקבל, הובאה עמדתו של הנקבל לגבי העבירות :: במסגרת עבודתו באוקראינה בתחום ההשתלות, יצר קשרים עם מרפאות בעולם. הדגיש כי פעל במסגרת גבולות והגבלות מקצועיות, תוך שמירה על בריאותם של חולים הנזקקים להשתלה. בתסקיר נבחנו גורמי הסיכון להישנות עבירות דומות, ובהם קשריו של הנקבל עם גורמים שוליים וניסיונו לטשטש בעייתיות בתחום זה. הנקבל ניהל אורח חיים שולי ועברייני לצד תפקוד נורמטיבי לאורך שנים. בהתנהלותו בולטים עיוותי חשיבה, העדר הכרה בחומרת מעשיו, ניצול מעמדו כרופא, העדר אמפתיה לנפגעים, דפוסי מרמה ורצון להשגת רווח כספי. גם בעת עריכת התסקיר התקשה הנקבל להכיר בחומרת מעשיו, תוך שימוש מוגבר במנגנוני הגנה של רציונליזציה וטשטוש. בשקלול כל האמור סבר שירות המבחן כי מדובר באדם בעל גורמי סיכון מתמשכים, ועל כן לא ניתנה לגביו המלצה טיפולית.

48. אם הרחבנו בהבאת דברים שציין בית המשפט בכל הנוגע לחומרת העבירות המיוחסות לנקבל הרי זה משום שבית המשפט היטיב להגדירה בכל אחד מההיבטים הנובעים מדרך ביצוע העבירות, ותורמתו המרכזית של הנקבל כרופא בביצוע העבירות, באופן המייתר כל אמירה נוספת מטעמו.

49. גם הנקבל עצמו וב"כ לא חלקו על חומרת העבירות. הטענה המרכזית בפיהם היתה כי חלופה הזמן הביא לשינוי, הבנה, הפנמה וחרטה של ממש אצל הנקבל. חלופה הזמן מאז עריכת התסקיר, ותקופת המאסר הממושכת נוצלו על ידי הנקבל לשיקום אישי ותובנה מעמיקה של חומרת מעשיו. הנקבל וב"כ ביקשו להתחשב בנסיבות האישיות המתוארות להלן, בחלופה הזמן שנוצל על ידי הנקבל להליכי טיפול, כדי לאפשר לו שיקום מקצועי ואישי ובראש ובראשונה, ולהסתפק בתקופת ההשעיה או למצער להסתפק בתקופת התליה קצרה שתצטרף לתקופת ההתליה של 5 שנים. הנקבל הצביע על הצורך שלו בקבלת רישיון הרופא כדרך לשיקום אישי, שכן הרפואה היא ייעודו בחיים.

50. מגזר הדין ומטיעוני הנקבל וב"כ בפנינו למדנו על נסיבותיו האישיות של הנקבל :-

- א. בן 65 כיום, נשוי ואב לבת בת 25. על רקע מעורבותו בפלילים והקשיים הכלכליים התערערה מערכת יחסיו עם אשתו ובתו. מהנקבל שמענו כי כיום הוא מנסה לשקם את קשריו המשפחתיים.
- ב. הנקבל עלה ארצה מאוקראינה בשנת 1991, למד רפואה בארץ מוצאו והתמחה בתחום הכירורגיה במשך כעשר שנים עד לעלייתו ארצה. בארץ עבד בסיעוד עד לקבלת רישיון לעסוק ברפואה בשנת 1995. קשיי ההתאקלמות בארץ לאור הירידה במעמדו המקצועי תוארו על ידו כאירוע מטלטל וקשה.
- ג. משנת 1995 עבד הנקבל בבית החולים "אסף הרופא" במחלקה הכירורגית עד לשנת 2004, עת הסתבך בעבירה של זיוף שטר כסף. במקביל לעבודתו שירת הנקבל כרופא קרבי במילואים ועובר למעצרו עבד כשנה ב"מדיקל סנטר". ממקומות עבודתו התקבלו חוות דעת חיוביות אודות תפקודו.
- ד. הנקבל סובל ממחלות כרוניות קשות והוכר כנכה 100% על ידי הביטוח הלאומי והוא מקבל קצבת נכות.

51. הנקבל תיאר בפנינו בכנות ובפירוט את המאבקים שליוו את חייו עד שהגיע להגשים את ייעודו המקצועי כרופא כירורג בארץ. התרשמנו כי לא קלה היתה דרכו המקצועית של הנקבל, שהצליח לגשר על פערי שפה והשכיל להשתלב בעשיה מקצועית ולזכות מחדש במעמדו כרופא כירורג. אלא שהנקבל עצמו, במעשיו, קטע את מעגל השילוב וההצלחה, ראשית בהסתבכותו בעבירה בשנת 2005, ובהמשך בחבירתו החוזרת למעגל העברייני ובביצוע עבירות קשות ומכוערות העומדות בסתירה מוחלטת לתפקידו של רופא.

52. עוד שוכנענו כי הסתבכותו הפלילית של הנקבל, תקופת המאסר הממושכת וכעסם של בני משפחתו, גבו ממנו מחיר אישי כבד, הן בתחום המקצועי והן בתחום המשפחתי. תחושות הבושה, ההשפלה והאשמה שנלוו לכל אחד מהשלבים בדרך, נותרו גם כשעמד בפני הועדה.

53. ב"כ הצדדים נחלקו בטיעוניהם באשר למשקל שיש ליתן לנסיבות האישיות המתוארות לעיל. הקובל טען כי השיקולים בדין המשמעתי, שלא כמו בדין הפלילי הינם שיקולים הנוגעים לכללים המקצועיים שהופרו, לנזק שנגרם למטופל, להרתעת הרבים ולהגנה על הציבור, ובמסגרת שיקולים אלה יש לתת משקל מזערי, אם בכלל לנסיבותיו האישיות של הנקבל.

54. במחלוקת שבין ב"כ הצדדים, דעתנו כדעת הקובל. תפקידה של ועדת המשמעת הוא להגן על טוהר המקצוע, להתוות כללים של מותר ואסור ולסמן גבולות ברורים בכל מקרה של סטייה אסורה. המשקל הניתן לנסיבותיו האישיות של הנקבל, קטן ככל שהעבירה חמורה יותר ופוגעת ביסוד מרכזי של המקצוע. במקרה שלפנינו, חטא הנקבל בשורה של עבירות חמורות הנוגעות לתפקידו כרופא, תוך פגיעות בגוף וסיכון חיי אדם, לאורך זמן, באופן שיטתי ובעבור בצע כסף.

55. בשאלה מהו אמצעי המשמעת ההולם את מעשיו של הנקבל, אנו סבורים כי אין מקום להיעתר לבקשת הנקבל ולהורות על השבת רישיונו כעת, או כבקשת בא כוחו בעוד תקופה קצרה, תוך התחשבות בתקופת ההתליה הארוכה של 5 שנים. יצויין כי במהלך התקופה של 5 שנים בה הותלה רישיונו ריצה הנקבל עונש מאסר של 4 שנים, ובוודאי לא יכול היה לעסוק ברפואה בזמן שהותו בכלא. בשנה הראשונה להתליית רישיונו, וטרם ריצוי המאסר, הסתבך בעבירות נשוא כתב האישום המצורף שבוצעו כאמור לאחר הגשת כתב האישום בתיק העיקרי, בעודו במעצר בית וכשרישיונו לעסוק ברפואה הותלה.

56. **השאלה העיקרית העומדת בפנינו היא האם ראוי ליתן אמון בנקבל ולהמליץ על התליית רישיונו לתקופה של מספר שנים נוספות, ובסיומה יוכל לחזור לעסוק ברפואה, או שנכון יותר, לאור הסתבכויותיו החוזרות ונשנות, להמליץ על ביטול רישיונו לעסוק ברפואה.**

57. בעניין זה עתר הנקבל בפנינו ליתן בו אמון וליתן לו הזדמנות נוספת. לדבריו עבר שינוי אישיותי מאז ניתן לגביו תסקיר שירות המבחן בשנת 2016. לצערנו לא התרשמנו ממהפך בגישת הנקבל לביצוע העבירה. הנקבל השיב לשאלות הועדה בביטחון רב כי לא

סיכן את חיי התורמים, וכי הסיכון בקצירת כליה מאדם בריא הוא סיכון מזערי וכי יש לו ספרות בינלאומית ענפה בנושא. גם גישתו לגבי החזרת הרישיון מיד בסיום ההליך המשמעותי, מנותקת לחלוטין מחומרת העבירות, גובלת בהעדר הכרה בחומרת מעשיו ובכך שהצהרותיו הן מהשפה ולחוץ. הנקבל ממשיך ופועל על פי מנגנון של רציונליזציה לטשטוש מעשיו בעיקר בכל הנוגע לתפקודו כרופא האמון על בריאות מטופליו והנזק שגרם לתורמים שכלייתם נקצרה.

58. בצד חומרת המעשים קיים גם החשש להסתבכות חוזרת של הנקבל. הנקבל הוכיח במעשיו כי הוא חוזר ומבצע עבירות, ללא מורא החוק. הנקבל החל את הסתבכותו העבריינית עם שותפו ביטון בשנת 2005 עת הורשע בסיוע לזיוף שטר כסף, המשיך לפעול עם אותו שותף בעבירות שבכתב האישום בתיק העיקרי, ופעל יחד אתו גם בעבירות המפורטות בכתב האישום שצורף. העבירות בוצעו בתקופה בה הותלה רישיונו והוא משוחרר בתנאים מגבילים וממתין לטיעונים לעונש במשפט. בנסיבות אלה סברנו כי קיים חשש ממשי להסתבכות נוספת עם החוק תוך ניצול לרעה של רישיונו לעסוק ברפואה.

59. בנסיבות אלה הננו ממליצים על ביטול רישיונו של הנקבל לעסוק ברפואה.

(-)	(-)	(-)
-----	-----	-----
זמירה גולדנר, עו"ד	פרופ' אליעזר קיטאי	פרופ' יהודה סקורניק
חברת ועדה	חבר ועדה	יו"ר הועדה